Prima instanță: Judecătoria Chişinău (sediul Centru), judecător Eugeniu Beșelea

Dosarul nr. 2a-2107/24
(2-23035506-02-2a-22052024)

D E C I Z I E

21 ianuarie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Ala Malîi și Roman Pascari

Grefier Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererea de apel declarată de avocatul Eremia Igor în interesul lui Scutaru Corneliu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Scutaru Corneliu împotriva Inspectoratului General al Poliție al MAI cu privire la repararea prejudiciului suportat în cauza contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 2 mai 2024, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Scutaru Corneliu împotriva Inspectoratului General al Poliție al MAI cu privire la repararea prejudiciului suportat în cauza contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Argumentele reclamantului:

1. Avocatul Eremia Igor în interesul lui Scutaru Corneliu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului General al Poliție al MAI cu privire la repararea prejudiciului suportat în cauza contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea acțiunii a indicat că la 23 decembrie 2019, agentul constatator al INSP a întocmit procesul-verbal contravențional nr. *****, prin care Scutaru Corneliu a fost învinuit și sancționat în baza art. 236 alin. (2) din Codul contravențional.
3. Prin Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iulie 2020, a fost admisă contestația asupra procesului-verbal cu privire la contravenția sus expusă și s-a anulat procesul-verbal contravențional. La contestarea procesului-verbal și deciziei de sancționare a fost reprezentat de apărător, iar cheltuielile suportate pentru asistența acestuia urmează a-i fi compensate.

4. În drept, bazându-se pe prevederile art. 383 alin. (2) și (3) Cod contravențional, art. 96 alin. (1) și (1) Cod de procedură civilă, art. 13 alin. (1) din Legea privind modul de repararea a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, avocatul Eremia Igor, în interesul lui Scutaru Corneliu, a solicitat încasarea din contul Inspectoratului General al Poliției a MAI în beneficiul reclamantului a sumei de 2856,95 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suportate în cauza contravențională nr. 5r-192/2020 și 4r-1322/20 și suma de 2310 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezentul litigiu.

Poziția instanței de fond:

5. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 2 mai 2024 s-a respins ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată înaintată de Scutaru Corneliu împotriva Inspectoratului General de Poliție al MAI cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată în cauza contravențională (nr. 5r-192/2020 și 4r-1322/2020) și în prezenta cauză.
6. Pentru a hotărî astfel, instanța de fond, reținând dispoziţiile art. 3 alin. (1) lit. d) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, a conchis lipsa temeiului și motivului ce acordă posibilitatea de valorificare a dreptul la acţiune în baza legii menționate, or prejudiciul cauzat persoanei fizice şi juridice este reparabil doar în urma supunerii ilegale la arest administrativ, reținerii ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanţa de judecată.
7. Astfel, pretențiile reclamantului nu întrunesc condiţiile legale de apariţie a dreptului la repararea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, iar acțiunile Inspectoratului Național de Securitate Publică de documentare şi cercetare a unei posibile contravenții săvârșite nu pot fi calificate ca acțiuni ilicite.
8. Totodată, instanța de judecată a notat că anularea procesului-verbal contravențional pe motivul neconsemnării tuturor mențiunilor privind circumstanțele comiterii și încadrării juridice a faptei contravenționale săvârșite, nu constituie un act de reabilitare, care ar oferi reclamantului dreptul la repararea prejudiciului în cazul tragerii la răspundere contravențională.

Solicitarea apelantului:

9. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 2 mai 2024, avocatul Eremia Igor în interesul lui Scutaru Corneliu, a declarat apel împotriva acesteia și a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond, cu adoptarea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii.

Argumentele părților:

10. În susținerea apelului, avocatul Eremia Igor, în interesul lui Scutaru Corneliu a indicat că instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, precum și a interpretat eronat legea.
11. În continuare, a menționat că argumentul instanței cu privire la inexistența dreptului de a solicita recuperarea cheltuielilor de asistență juridică pe motiv că răspunderea contravențională a lui Scutaru Corneliu ar fi fost înlăturată pe motive formale potrivit art. 443 Cod contravențională, contravine art. 383 alin. (3) Cod contravențional, care stabileşte exhaustiv două temeiuri de recuperare a cheltuielilor suportate în dosarul

contravențional: prin hotărâre definitivă persoana este declarată nevinovată și răspunderea sa contravențională este înlăturată.

12. La caz, răspunderea contravențională a lui Scutaru Corneliu a fost înlăturată. Mai mult, litigiu nominalizat a fost anterior pe rolul instanței de judecată, însă acțiunea a fost îndreptată împotriva INSP şi nu IGP, fapt pentru Curtea de Apel Chișinău a respins acțiunea ca fiind îndreptată împotriva pârâtului greşit şi nu din motiv că nu ar exista temei de a recupera cheltuielile nominalizate.
13. De asemenea a criticat argumentul instanței de fond cu privire la faptul că pretențiile reclamantului nu întrunesc condițiile legale de apariție a dreptului la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești, invocând jurisprudența Curții Supreme de Justiție și aprecierile acesteia în cauze similare.
14. Respectând principiul contradictorialității, în adresa intimatului Inspectoratului General al Poliție al MAI a fost expediată cererea de apel și solicitată depunerea referinței asupra acesteia.
15. Prin referință, reprezentantul intimatului Inspectoratului General al Poliție a solicitat respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii instanței de fond, invocând că reclamantul nu este în poziția de a solicita careva reparații, deoarece în cauza contravențională nu a fost declarat nevinovat, precum și nu a fost constatat caracterul ilicit al acțiunilor agentului constatator.
16. În ședința instanței de apel, avocatul Eremia Igor în interesul lui Scutaru Corneliu, a susținut apelul și a solicitat admiterea acestuia în sensul formulat.
17. În ședința instanței de apel, reprezentantul intimatului Inspectoratului General al Poliție al MAI, legal citat despre locul, data și ora acesteia, nu s-a prezentat, nu a comunicat instanței motivele neprezentării și nu a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa. Instanța de apel, în temeiul art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă, a dispus examinarea apelului în lipsa intimatului.

Aprecierea instanței de apel:

18. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelul declarat drept întemeiat și care urmează a fi admis, cu emiterea unei noi hotărâri din următoarele motive.
19. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *,,instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea*

atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces”.

20. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă „*instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre”.*
21. În temeiul art. 386 alin. (1) lit. d) Cod de procedură civilă *„hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat”.*
22. În temeiul art. 387 lit. a) și c) Cod de procedură civilă *„se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a interpretat eronat legea”.*
23. Colegiul civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
24. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.
25. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).
26. Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă *„fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale, dacă legea nu dispune altfel”.*
27. Totodată, prevederile art. *****alin. (1) Cod de procedură civilă stabilesc că *„circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace probante nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace”.*
28. În conformitate cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă *„instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege”.*
29. Potrivit art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă *„faptele stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluţionată anterior în instanţă de drept comun sau în instanţă specializată sînt obligatorii pentru instanţa care judecă cauza şi nu se cer a fi dovedite din nou şi nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleaşi persoane”.*
30. Astfel, din probatoriul administrat în cauză rezultă că, la 23 decembrie 2019, agentul constatator Carauș Ivan din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare a întocmit procesul-verbal contravențional seria/nr. *****, prin care a constatat că, aflându-se la volanul autoturismului de model „*****”, cu numărul de înmatriculare „*****, Scutaru

Corneliu a depășit limita de viteză, circulând cu *****km/h pe sectorul respectiv de drum, cu încălcarea pct. 47 alin. (1) din Regulamentul circulației rutiere, prin ce a comis contravenția prevăzută de art. 236 alin. (2) Cod contravențional. Prin decizia agentului constatator din aceiași dată Scutaru Corneliu a fost sancționat cu amendă contravențională în mărime de 18 unități convenționale, echivalentă sumei de 900 lei, precum și cu aplicarea a 3 puncte de penalizare.

31. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 4 mai 2020 a fost admisă contestația depusă de Scutaru Corneliu asupra procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr. MAI 04724235 și a deciziei de sancționare din 23 decembrie 2019 și s-a declarat nul procesul-verbal cu privire la contravenție cu seria/nr. ***** întocmit de către agentul constatator din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare al Inspectoratului Național de Poliție în privința lui Scutaru Corneliu, în baza art. 236 alin. (2) Cod contravențional.
32. Potrivit constatărilor instanțelor, agentul constatator a calificat eronat acțiunile lui Scutaru Corneliu în temeiul art. 236 alin. (1) Cod contravențional, iar neindicarea timpului comiterii faptei, atrage nulitate absolută a acestuia.
33. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 iulie 2020 s-a respins ca nefondat recursul agentului constatator Ghenadie Gligor și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 4 mai 2020.
34. La fel, din materialele cauzei urmează că pentru asistența juridică acordată de avocatul Eremia Igor, în cadrul examinării contestației împotriva procesul-verbal cu privire la contravenție seria/nr. ***** și a deciziei de sancționare din 23 decembrie 2019, Scutaru Corneliu a achitat 2856,95 lei.
35. În același timp, din materialele cauzei urmează că anterior, Scutaru Corneliu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată prin care a solicitat încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2856,95 lei, suportate în procesul contravențional, împotriva Inspectoratului Național de Securitate Publică, intervenient accesoriu Ivan Carauș. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 8 februarie 2023 aceasta a fost respinsă pe motivul înaintării față de un pârât necorespunzător.
36. Potrivit constatărilor din decizia menționată, prima instanţă, fiind învestită cu judecarea prezentei cauze, reținând că în temeiul prevederilor art. 383 alin. (1) şi (3), 384 alin. (2) lit. u) din Codul contravenţional, reclamantul este în drept să solicite încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică suportate în procesul contravenţional, or, prin decizia din 29 iulie 2020 a Curţii de Apel Chişinău a fost respins recursul agentului constatator şi a fost menţinută hotărârea din 4 mai 2020 a Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana, prin care s-a anulat procesul-verbal cu privire la contravenţie şi decizia de sancţionare emisă în privinţa lui Corneliu Scutaru, a ajuns la concluzia temeiniciei acţiunii depuse de Corneliu Scutaru şi a încasat de la Inspectoratul Naţional de Securitate Publică în beneficiul lui Corneliu Scutaru suma de 2 856, 95 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în cauza contravențională, precum și cheltuielile de judecată cu titlu de asistență juridică în mărime de 2 528, 15 lei, suportate în prezentul proces.
37. Ulterior, instanţa de apel, fiind învestită cu judecarea apelului declarat de Inspectoratul Naţional de Securitate Publică, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia şi a casat integral hotărârea primei instanţe, pronunţând o nouă hotărâre, prin care acţiunea a fost respinsă ca neîntemeiată, reținând că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare şi de anchetă, sunt necesare condiţii speciale, şi anume fapta

ilicită, în calitate de condiţie generală a răspunderii delictuale, or, nu orice acţiune ilicită a organelor de anchetă şi judecată atrage răspunderea statului, actul de reabilitare care atestă admiterea erorii judiciare şi prejudicierea neîntemeiată a persoanei.

38. În acest context, Curtea de Apel Chişinău a menţionat că pretenţiile reclamantului nu întrunesc condiţiile legale de apariţie a dreptului la repararea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, deoarece în privința lui au fost efectuate acțiuni procesuale în cadrul unui proces contravențional, acțiuni de documentare şi cercetare a unei posibile contravenții săvârșite, colaboratorii Inspectoratului național de securitate publică având acest drept și fiind obligați să investigheze asemenea cazuri, acțiunile acestora neputând fi calificate drept acțiuni ilicite.
39. Totodată, instanța de apel a notat că anularea procesului-verbal cu privire la contravenție pe motivul neconsemnării tuturor mențiunilor privind circumstanțele comiterii și încadrării juridice a faptei contravenționale săvârșite, nu constituie un act de reabilitare, care ar oferi reclamantului dreptul la repararea prejudiciului în cazul atragerii la răspundere contravențională.
40. Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie analizând materialele anexate la dosar, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a considerat că concluziile instanţelor ierarhic inferioare sunt greșite, indicând că în conformitate cu art. 384 alin. (2) lit. u) din Codul contravențional, persoana în privința căreia a fost pornit proces contravențional are dreptul la repararea prejudiciilor cauzate de agentul constatator din cadrul Inspectoratului Naţional de Securitate Publică prin sancționarea ilicită cu amendă contravențională, însă, din contul bugetului instituției care are personalitate juridică și poate fi subiect al raportului obligațional de răspundere pentru prejudiciul cauzat, în condițiile enunțate supra, la caz, Inspectoratul General al Poliţiei.
41. Bazându-se pe constatările Curţii Supreme de Justiţie, Scutaru Corneliu s-a adresat cu acțiune împotriva Inspectoratului General al Poliției, solicitând repararea prejudiciului suportat în cauza contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată.
42. Fiind investită cu examinarea cererii, instanța a respins-o ca lipsită de temei legal.
43. Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate prin prisma argumentelor invocate în apel și, raportându-le la suportul probatoriu, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru constată că prima instanță nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, precum și a interpretat eronat legea.
44. Așa dar, în acord cu prevederile art. 383 alin. (3) Cod contravenţional *,,persoana în a cărei privinţă a fost pornit proces contravenţional se repune în dreptul de care a fost privată şi ei i se repară cheltuielile suportate în proces dacă, prin hotărîre definitivă, este declarată nevinovată sau răspunderea sa contravenţională este înlăturată, cu excepţia cazului de amnistie”.*
45. În conformitate cu prevederile art. 384 alin. (2) lit. u) Cod contravenţional *,,persoana în a cărei privinţă a fost pornit proces contravenţional are dreptul să ceară şi să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile sau inacţiunile ilicite ale autorităţii competente să constate contravenţia sau să soluţioneze cauza contravenţională”,* iar conform alin. (3^1) a aceluiași articol *,,dreptul prevăzut la alin. (2) lit. u) se oferă doar în cazul în care prin hotărîre judecătorească definitivă s-a constatat caracterul ilicit al*

acţiunilor sau al inacţiunilor autorităţii competente să constate contravenţia sau să soluţioneze cauza contravenţională".

46. În temeiul art. 445 Cod contravenţional *,,Neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenţie a menţiunilor privind numele, prenumele şi funcţia agentului constatator, numele, prenumele, data (ziua, luna, anul) întocmirii procesului-verbal, seria şi numărul actului de identitate şi numărul de identificare personal (IDNP) sau datele de identificare din buletinul de identitate provizoriu ale făptuitorului care renunţă la numărul de identificare personal şi la evidenţa automatizată în Registrul de stat al populaţiei, iar în cazul persoanei juridice – lipsa denumirii şi a sediului acesteia, a circumstanţelor comiterii şi încadrării juridice a faptei contravenţionale săvîrşite şi a datei comiterii acesteia, a semnăturii agentului constatator sau a martorului asistent, în cazul refuzului contravenientului de a semna dacă procesul-verbal a fost întocmit în prezenţa unui martor, atrage nulitatea absolută a procesului-verbal. Celelalte încălcări ale art.443 sau ale altor norme imperative din prezentul cod pot să ducă la nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenţie doar în cazul în care acestea afectează în mod esenţial fondul cauzei".*
47. Art. 461 Cod contravențional stabilește că *,,în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată unul din temeiurile prevăzute la art. 441 sau 445 alin. (1), instanţa de judecată încetează procesul contravenţional",* iar art. 441 alin.(2) – că *"încetarea procesului contravenţional determină repunerea în drepturi a persoanei în a cărei privinţă a fost pornit".*
48. În același timp, Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 (în continuare Legea nr. 1545-XIII/25.02.1998) este actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condiţiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile ilicite comise în procesele penale şi contravenţionale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanţele judecătoreşti.
49. Astfel, în sensul prezentei legi, prin acţiuni ilicite se înțeleg acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţii, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni).
50. Conform prevederilor art. 3 al Legii nr. 1545-XIII/25.02.1998 *,,în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum şi în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d)*

supunerii ilegale la arest contravenţional, reţinerii contravenţionale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenţionale de către instanţa de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele judecătoreşti".

51. Potrivit art. 6 al Legii nr. 1545-XIII/25.02.1998 *,,dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive şi irevocabile a sentinţei de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanţa judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravenţional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucţie, în condiţiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privinţa persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulităţii actelor sau acţiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigaţii".*
52. Conform art. 7 lit. e) al Legii menționate *,,în cazurile menţionate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistenţa juridică".*
53. Art. 13 alin. (1) al Legii nr. 1545-XIII/25.02.1998 stabilește că *,,repararea prejudiciului specificat la art. 7 lit. a), c)-g) şi în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul cînd prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreţinut din bugetul local - din contul acestui buget. Prejudiciul material şi moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenţionale de către alte organe decît instanţa de judecată se repară de către aceste organe".*
54. De asemenea, potrivit art. 6 alin. (1) lit. g) și alin. (2) Cod civil „*apărarea dreptului civil se face, în condiţiile legii, prin: repararea prejudiciului patrimonial şi, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial. Metodele de apărare prevăzute la alin. (1) pot fi invocate dacă sînt întrunite condiţiile stabilite de lege şi, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora".*
55. În conformitate cu prevederile art. 19 alin. (1) Cod civil *,,în condiţiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel".*
56. Conform art. 19 alin. (5) *,,repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situaţia în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea".*
57. Temeiul şi condiţiile generale ale răspunderii delictuale sunt stabilite la art. 1998 Cod civil și, potrivit prevederilor alin. (1)-(2) ale acestuia *,,cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune. Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăţie se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege".*
58. Răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată este reglementată la art. 2007 Cod civil, și anume „*prejudiciul cauzat persoanei prin acţiunile organelor de urmărire*

penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăţia persoanei responsabile, în următoarele cazuri: a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea; b) aplicare ilegală, în calitate de sancţiune contravenţională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunităţii; c) acţiuni sau inacţiuni care au dus, după caz, la: – constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăţilor fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; – pronunţarea unei hotărâri de către o instanţă judecătorească naţională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului. Statul se exonerează de răspundere în cazul cînd persoana vătămată a contribuit intenţionat şi benevol la producerea prejudiciului prin autodenunţ".

59. Raportând normele legale menționate supra la situația din speță, instanța de apel, în dezacord cu poziția primei instanțe, conchide că Scutaru Corneliu dispune de dreptul de a solicita repararea prejudiciului suportat în cadrul procesului contravențional, or, acesta prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 4 mai 2020 a fost repus în drepturi.
60. În acest sens, Colegiul ține să menționeze că CtEDO în jurisprudenţa sa constantă în materie [a se vedea, printre altele, Ezeh şi Connors împotriva Regatului Unit al Marii Britanii (GC), nr. 39665/98 şi 40086/98, pct.120, CEDO 2003-X], a considerat că, în ciuda naturii pecuniare a sancţiunii aplicate efectiv reclamantului, a cuantumului redus al acesteia şi a naturii civile a legii care sancţionează contravenţia respectivă, procedura în cauză poate fi asimilată unei proceduri penale (cauza Anghel vs România, hotărârea din 04 octombrie 2007). Analizând caracterul „penal" al contravenției, Curtea a statuat că o eventuala distincție între contravenții şi infracţiuni în legislaţia internă a statelor semnatare ale Convenţiei, nu poate avea ca efect scoaterea unei categorii de fapte din sfera de aplicare a art. 6 din CEDO care garantează dreptul unui individ la un proces echitabil. În cauza Kadubec vs Slovacia, hotărârea din 2 septembrie 1998, Curtea a reținut că şi dacă o contravenţie nu este reglementată în domeniul dreptului intern al unui stat semnatar, ca fiind de natura „penală", totuși, reglementările dreptului intern ale statului în cauza, au o valoare relativă, iar nu absolută.
61. Colegiul decelează că este necesar de a se conduce de aprecierea dată de CtEDO prin echivalarea faptelor contravenţionale cu faptele penale şi de a aplica prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, fără anumite diferențieri, având în vedere că aceasta este legea specială internă instituită pentru repararea eventualelor prejudicii cauzate prin lezarea drepturilor garantate de Convenţia Europeană a Drepturilor Omului.
62. Astfel, conform art. 3 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei, a percheziţiei, ridicării, punerii

ilegale sub sechestru a averii, eliberării suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reţinerii ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanţa de judecată; efectuării măsurilor operative de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei; ridicării ilegale a documentelor contabile, a documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

63. Respectiv, prin prisma art. 3 al Legii menţionate este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat în urma tragerii ilegale la răspundere contravenţională. Or, în privinţa lui Scutaru Corneliu a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție și decizia de sancționare în baza art. 236 alin. (2) Cod contravențional, însă prin hotărârea instanței de judecată procesul-verbal a fost declarat nul, pe temeiurile prevăzute la art. 445 alin.(1) Cod contravențional.
64. În sensul art. 2 alin. (1) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545/25.02.1998, acţiuni ilicite reprezintă acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţii, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau contravenţionale (infracţiuni).
65. Potrivit art. 6 din Legea enunțată, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive şi irevocabile a sentinţei de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanţa judecătorească a hotărîrii cu privire la anularea arestului contravenţional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucţie, în condiţiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privinţa persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulităţii actelor sau acţiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigaţii.
66. În speță, Colegiul civil reține că, în condiţiile în care s-a anulat actul ce a dus la sancţionarea contravenţională a reclamantului, circumstanţe detaliate supra, reclamantul poate pretinde la recuperarea prejudiciului prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 în coroborare cu art. 384 Cod contravenţional.
67. Colegiul civil subliniază că, în mod eronat, instanța de fond a apreciat că hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 4 mai 2020 de anulare a procesului-verbal contravențional și a deciziei de sancționare nu constituie un act de reabilitare. Într-adevăr, în dispozitivul hotărârii nu a fost menționată expres încetarea procesului contravențional, însă această interpretare formalistă nu poate fi împărtășită, întrucât efectul juridic esențial al hotărârii de anulare constă în constatarea caracterului neîntemeiat al sancționării și lipsirea acesteia de orice consecințe juridice. Prin urmare, hotărârea de anulare echivalează cu act de reabilitare în sensul art. 384 alin. (2) lit. u) Cod

contravențional, fiind de natură să confirme că persoana a fost sancționată ilicit și are dreptul la repararea prejudiciului suportat.

68. Totodată, Colegiul Civil respinge afirmațiile reprezentantului Inspectoratului General al Poliției precum că dreptul de a pretinde repararea prejudiciului cauzat este condiționat de hotărâre prin care se constată caracterul ilicit al acțiunilor autorității competente, punctând că acțiunile ilicite sau ilegale (cuvinte sinonime) sunt acele acțiuni sau inacțiuni ale autorității competente care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată (erori).
69. Respectiv, prin anularea procesului-verbal cu privire la contravenție, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 4 mai 2020, irevocabilă la 29 iulie 2020, instanța a constatat inexistența temeiului legal pentru atragerea răspunderii contravenționale a lui Scutaru Corneliu potrivit faptei contravenționale stabilite la art. 236 alin. (2) Cod contravențional, ceea ce echivalează cu recunoașterea caracterului nejustificat și, implicit, ilegal al acțiunii autorității publice care a constatat contravenția.
70. În acest context, nu este necesară existența unei hotărâri separate care să stabilească în mod expres caracterul ilicit al conduitei agentului constatator, întrucât anularea procesului-verbal cu privire la contravenție însăși constituie o bază suficientă pentru a antrena răspunderea patrimonială a autorității responsabile.
71. Prin urmare, Colegiul civil conchide că instanța de fond eronat a interpretat restrâns norma, limitându-i aplicabilitatea doar la ipotezele enumerate expres la lit. d) de la art. 3 al Legii nr. 1545-XIII/25.02.1998 și, ca urmare, a constatat inaplicabilitatea la situația din speță a prevederilor Legii respective, or, în măsura în care, prin natura lor, procedurile contravenționale se subsumează noțiunii de „*acuzație în materie penală*” în sensul autonom al art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, prezumția de nevinovăție și dreptul la reparație se aplică *mutatis mutandis* și în materia contravențională.
72. În speță, decizia contravențională a fost anulată pe motivul inexistenței faptei, ceea ce echivalează cu constatarea unei trageri ilegale la răspundere penală *lato sensu*. A exclude acordarea despăgubirilor în asemenea cazuri ar însemna a admite că o persoană poate fi supusă unei proceduri contravenționale abuzive fără a beneficia de un remediu efectiv, ceea ce contravine art. 6 § 2 și art. 13 CEDO.
73. În același sens, jurisprudența Curții Europene a statuat că, odată ce acuzația a fost infirmată printr-o hotărâre definitivă de achitare sau de constatare a inexistenței faptei, orice dubiu rezonabil asupra vinovăției trebuie înlăturat, iar persoana trebuie repusă, inclusiv prin repararea prejudiciului, în situația anterioară (*Sekanina c. Austria*, § 30; *Allen c. Regatul Unit*, § 94).
74. Totodată, Colegiul reține că în lumina principiului autorității de lucru judecat, constatările instanței reținute irevocabil în decizia Curții Supreme de Justiție din 8 februarie 2023, prin care instanța a stabilit că Scutaru Corneliu, persoană în privința căreia a fost pornit proces contravențional, are dreptul la repararea prejudiciilor cauzate de agentul constatator din cadrul inspectoratului Național de Securitate Publică prin sancționarea ilicită cu amendă contravențională, însă, din contul bugetului instituției care are personalitate juridică și poate fi subiect al raportului obligațional de răspundere pentru

prejudiciul cauzat, se bucură de prezumția absolută de adevăr și nu pot fi contrazise printr-o altă hotărâre.

75. În această ordine de idei, dat fiind că instanța de apel a constatat că instanța de fond eronat a stabilit lipsa temeiului legal de compensare a prejudiciului material, hotărârea primei instanțe urmează a fi casată pentru acest motiv.
76. În continuare, Colegiul atestă că art. 7 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prevede expres ce se compensează sau se restituie persoanei fizice în cazurile menţionate la art. 3 alin. (1). Astfel, lit. e) a normei menționate stabilește că, în cazurile menţionate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistenţa juridică.
77. Corespunzător, în circumstanțele în care în ședința de judecată s-a constatat cu certitudine că în cadrul procesului contravențional Scutaru Corneliu a achitat serviciile avocatului, iar ulterior prin hotărârea instanței de judecată procesul-verbal a fost declarat nul, Colegiul civil ajunge la concluzia temeinicie solicitării încasării prejudiciului material cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică în cadrul examinării cauzei contravenționale.
78. Totodată, ținând că de faptul că cheltuielile de asistență juridică urmează a fi necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime, precum și de criteriile ce stau la baza determinării cuantumului rezonabilității compensației respective, consideră că acestuia din contul Inspectoratului General al Poliției urmează ai fi compensat prejudiciul material în mărime de 2500 (două mii cinci sute),00 lei, ca fiind o sumă rezonabilă, în rest pretenția urmând a fi respinsă, ca neîntemeiată.
79. Cât privește compensarea cheltuielilor de asistență juridică, în conformitate cu prevederile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă „*instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească părţii care a avut câştig de cauză toate cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului”.*
80. Potrivit art. 82 Cod de procedură civilă „*cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei”,* iar conform art. 90 lit. i) Cod de procedură civilă „*din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistenţă juridică”.*
81. În acord cu art. 96 alin. (1)-(1^1) Cod de procedură civilă „*instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin. (1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat”*.
82. În același timp, potrivit art. 60 alin. (1) din Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură „*avocatul acordă asistenţă juridică clientului în baza contractului de asistenţă juridică, încheiat în formă scrisă”.*
83. Conform art. 63 alin. (1), (2) și (4) din aceeași lege *„munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice şi juridice. Mărimea onorariului se stabileşte prin acordul părţilor şi nu poate fi schimbată de autorităţile publice sau de instanţa de judecată. Cheltuielile suportate de client în legătură cu acordarea de către avocat a asistenţei juridice la apărarea drepturilor şi intereselor lui legitime în cauzele*

penale, civile şi administrative urmează a fi compensate integral şi proporţional cerinţelor admise (respinse) de partea adversă."

84. Așadar, raportând normele legale menționate supra la cele constatate, Colegiul subliniază că cheltuielile pentru asistenţa juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime. Sunt realmente angajate sumele pe care reclamantul le-a plătit sau trebuie să le plătească avocatului.
85. Necesitatea cheltuielilor indică timpul rezonabil necesar pentru a reprezenta reclamantul, probat prin listă detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi orarul timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).
86. Totodată, caracterul rezonabil al cheltuielilor semnifică faptul că în raport cu natura activităţii efectiv prestate, complexitatea, riscul implicat de existenţa litigiului sau şi reputaţia celui care acorda asemenea servicii, ele să nu fie exagerate. Astfel, pentru determinarea caracterului rezonabil al cheltuielilor compensației acordate și pentru o apreciere corectă se va ține cont de: a) complexitatea cauzei; noutatea şi dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; b) aportul avocatului la soluționarea cauzei; c) timpul şi munca depusă de avocat; d) aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoştințe tehnice speciale, cunoaşterea profundă a unor reglementări de profil, cunoaşterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); e) faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; f) rezultatul obținut; g) restricțiile de timp impuse de client şi de circumstanțele cauzei; h) natura şi durata relației dintre avocat şi client; i) experiența, reputația şi abilitatea avocatului; j) justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; k) suma despăgubirilor pretinse în cauză; l) alți factori, la discreția instanței.
87. În speță, reclamantul a pretins suma de 2310 lei pentru cheltuieli de asistență juridică, prezentând bonul de plată Seria DAA nr. 23026701 din 23 iunie 2023.
88. Astfel, Colegiul atestă că cheltuielile de asistență juridică enunțate, au fost realmente angajate, fapt ce se dovedește prin bonul de plată și necesare, fapt ce se dovedește prin actele/acțiunile efectuate de avocat în cadrul examinării cauzei.
89. În același timp, stabilind dacă costul asistenței juridice solicitate de reclamant este rezonabil, Colegiul, ținând cont de criteriile menționate supra, concluzionează valoarea excesivă a cheltuielilor de asistență juridică solicitate, ceea ce impune soluția încasării parțiale a cestora, și anume a sumei de 2000 lei.
90. La fel, de menționat fiind și faptul că, prin compensarea parțială a costului asistenței juridice acordate reclamantului de avocatul Eremia Igor, din contul părții pârâte, instanța nu modifică onorariu plătit de reclamant reprezentantului său, conform contractului de asistența juridică încheiat, ci dispune compensarea reclamantului din contul pârâtului doar costul asistenței juridice strict necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime în coraport cu complexitatea cazului. În cazul în care reclamantul conform condițiilor contractuale stabilite cu reprezentantul său, a achitat ultimului costuri mai mari a asistenței juridice, decât cel care a fost compensat acestuia din contul pârâtului, atunci această este dreptul reclamantului și este realizarea condițiilor contractului de asistența juridică încheiat cu avocatul respectiv.
91. În acest sens, se subliniază dreptul instanței de a aprecia din oficiu nu doar necesitatea cheltuielilor suportate, dar și cuantumul real al acestora sub sancțiunea de reducere a

cheltuielilor pretinse. Partea adversă, care deși este vinovată de declanșarea procesului judiciar, trebuie să suporte doar cheltuielile făcute justificat de către partea câștigătoare.

92. Astfel, Colegiul civil ajunge la concluzia de a admite apelul declarat de avocatul Eremia Igor în interesul lui Scutaru Corneliu, de a casa hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 2 mai 2024, cu admiterea parțială a cererii de chemare în judecată înaintată de Scutaru Corneliu împotriva Inspectoratului General al Poliție al MAI cu privire la repararea prejudiciului suportat în cauza contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată.
93. În conformitate cu art. 385 lit. c), art. 389-390 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,-

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de avocatul Eremia Igor în interesul lui Scutaru Corneliu.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 2 mai 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Scutaru Corneliu împotriva Inspectoratului General al Poliție al MAI cu privire la repararea prejudiciului suportat în cauza contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată și se adoptă o hotărâre nouă, prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Scutaru Corneliu împotriva Inspectoratului General al Poliție al MAI cu privire la repararea prejudiciului suportat în cauza contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată.

Se încasează de la Inspectoratul General al Poliției al MAI în beneficiul lui Scutaru Corneliu suma de 2 500 (două mii cinci sute),00 lei cu titlu de prejudiciu material suportat în cauza contravențională și suma de 2000(două mii),00 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în rest, cererea de chemare în judecată se respinge ca neîntemeiată.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Ruxanda

Pulbere

Judecători Ala Malîi

Roman Pascari